

- покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані із цією операцією, можуть бути достовірно визначені [3].

Важливим моментом в управлінні дебіторської заборгованістю є підвищення її якості, чого можна досягти шляхом : всебічного оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації, терміну існування, диверсифікації клієнтури; визначення максимальної суми боргу в цілому та на одного клієнта (лімітування дебіторської заборгованості); використання різних форм повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків або третіх осіб, оформлення забезпеченим векселем тощо).

Згідно із Законом України ” Про оподаткування прибутку підприємств ” від 22.05.1997 р. № 283/97 – ВР, безнадійна заборгованість – це заборгованість, яка відповідає одній з наведених ознак:

- заборгованість, по якій минув термін позовної давності;
- заборгованість, що виникла внаслідок недостатності майна дебітора, оголошеного банкрутом у встановленому законодавством порядку, або ліквідованої юридичної особи;
- заборгованість, не погашена внаслідок браку коштів, одержаних від продажу на відкритих аукціонах (публічних торгах) майна позичальника, переданого в заставу як забезпечення такої заборгованості, за умови, що інші юридичні дії кредитора по примусовому стягненню іншого майна позичальника не привели до повного покриття заборгованості [1].

Висновки. Наслідки фінансової кризи, що відчувають тим чи іншим чином практично всі суб'єкти господарювання в Україні, вимагають пошуку принципово нових підходів до управління дебіторської заборгованістю підприємств. Комплексне вирішення проблеми оптимізації її структури, а також прискорення терміну її погашення можливе за допомогою диверсифікації покупців продукції, суворого планування заборгованості, постійного її моніторингу та застосування сучасних форм її рефінансування.

Література.

1. Закон України ” Про оподаткування прибутку підприємств ” від 22.05.1997 р. № 283/97 – ВР.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 ”Дебіторська заборгованість ” : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 ” Дохід ” : затв. наказом Міністерством фінансів України від 29.11.1999 р. № 290.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА

Кіреєва Е.А.

Науковий керівник: Кафлевська С.Г., к.е.н., доц.

Постановка проблеми. Зерновий сектор України є стратегічною галуззю економіки держави, що визначає обсяги пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва, формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій, формує валютні доходи держави за рахунок експорту. Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного експорту [2].

Сьогодні зерновий сектор зазнає значних втрат та проблем - це пояснюється тим, що ефективні в минулому засоби та методи державного управління аграрною сферою виявилися непридатними для ринкової економіки. Проблемою є і те, що більшість техніки та технологій використовуваних нині є малоефективними та гальмують розвиток галузі. Саме тому дослідження ефективності вирощування зерна у господарствах, виявлення прогресивних методів ведення діяльності та гальмуючих факторів розвитку дозволить спрогнозувати тенденції розвитку Юзерновиробничого комплексу України та підвищити його ефективність.

Аналіз останніх досліджень. Велика увага приділяється дослідженням зернового потенціалу та можливостей України та області. Серед найбільш відомих та цікавих авторів праць про зерновиробництво в Україні слід відзначити таких: А.О. Бабич, О.П. Каневський, М.Д. Кондратьєв, І.І. Лукінов, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, В.Ф. Сайко, О.О. Сторожук, Л.М. Худолій, І.П. Чапко, С.М. Чмирь, О.М. Шпичак, Є. Дмитрук, В.А.Ільчук, В.П.Мертенс, В.І. Мацібора, Л.Ф. Жигало, Є.В. Милованов та інші.

Мета роботи. Аналіз основних проблем, виявлення їх негативного впливу та розгляд варіантів розвитку зернової галузі ТОВ СОП «Михайлівське».

Виклад основного матеріалу. Нині у світі є три головних ресурси, які визначають перспективи розвитку країн на майбутнє: питна вода, зерно та нафта. Зерновий сектор – це фундамент для більшості галузей

агропромислового комплексу України, який істотно впливає на добробут сільського населення і розвиток сільських територій [5].

У 2007 році у структурі добового раціону пересічного українця майже третина (28,4 %) енергетичного еквіваленту спожитих продуктів харчування припадало на хліб та хлібні продукти — 989 із 3482 ккал, а для малозабезпеченої частини нашого населення ця частка була більша 50 %. Тому цінові потрясіння 2008 року, в тому числі і на ринку хліба та хлібобулочних виробів, особливо відчутними були у незаможному кластері вітчизняного соціуму — бідні стали ще біднішими, так як попит на хліб є нееластичний по ціні. Отже, стабільне нарощування обсягів виробництва зерна вітчизняним АПК є запорукою економічної та соціальної стабільності України.

Значення зернового комплексу не лише для України в цілому, але й для кожного окремого господарства можна відобразити на прикладі ТОВ СОП «Михайлівське», яке знаходиться у Вінницькому районі.

У ТОВ СОП «Михайлівське» зерновиробництво є важливою галуззю господарювання, воно посідає важливе місце у структурі товарної продукції, а також є не лише джерелом прибутку, а й засобом задоволення власних господарських потреб.

Питома вага зерновиробництва є досить значною у всіх показниках діяльності, у оплаті праці на зерновиробництво в середньому за 3 роки припадає 18,2% відносно оплати праці по всьому господарству, причому у 2008 році даний показник значно зріс, досягнувши рівня 26,8%.

Особливе місце посідає зерновиробництво у прибутковості господарства. На дану галузь припадає 40-45%, отриманого прибутку, що показує, що саме виробництво зерна є перспективним напрямом діяльності з високою рентабельністю та економічною ефективністю. Важливим є те, що у 2006 році, коли загальний результат діяльності підприємства був збитковим, саме рослинництво принесло значну суму прибутків, що свідчить про її стабільність. Все більшу частину за досліджуваний період починає займати зерновиробництво і у виручці підприємства, у 2008 році даний показник збільшився на 2,3 пункти порівняно з 2006 роком, така ситуація свідчить про збільшення значимості даної галузі у господарстві (табл. 1).

Таблиця 1

Місце галузі зерновиробництва в економіці ТОВ СОП «Михайлівське»

Показники	Роки			Відхилення	
	2006	2007	2008	+/-	%
Оплата праці на виробництві зерна, тис. грн.	156,0	149,0	386,7	230,7	247,9
Оплата праці по господарству, тис. грн.	1052,5	1143,0	1440,3	387,8	136,8
Питома вага оплати праці в зерновій галузі в оплаті праці по підприємству, %	14,8	13,0	26,8	12,0	181,1
Прибуток від реалізації зерна, тис. грн.	87,5	85,6	173,7	86,2	198,5
Прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції, тис. грн.	-147,5	204,0	389,7	537,2	-264,2
Частка прибутку від реалізації зерна в прибутку господарства, %	59,3	42,0	44,6	103,9	-75,1
Дохід (виручка) від реалізації зерна, тис. грн.	569,5	691,0	979,0	409,5	171,9
Дохід (виручка) від реалізації по господарству, тис. грн.	3474,8	4256,1	5224,3	1749,5	150,3
Питома вага доходу зерновиробництва в доході по господарству, %	16,4	16,2	18,7	2,3	114,3

Економічна ефективність – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами, причому при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною вартістю, або частиною їх вартості у формі виробничих витрат.

У ТОВ СОП «Михайлівське» дослідження економічної ефективності виробництва зернових культур показали достатньо високий рівень розвитку галузі та тенденції до щорічного підвищення її прибутковості.

Важливим показником, який зазнав змін у 2006-2008 роках є урожайність, яка підвищилась на 7,7 ц/га, що свідчить про підвищення родючості ґрунтів і поліпшення їх якісного складу.

Позитивні зміни прослідковуються і у зміні маси прибутку, отриманої господарством в розрахунку на 1 ц як виробленої так і реалізованої продукції. Дані показники у 2008 році склали відповідно 153,1 і 160,6 % у порівнянні з 2006 роком. Такі тенденції дозволяють зробити висновки про раціональне використання усіх залучених ресурсів зерновиробництва, яке і призводить до значного зростання прибутковості галузі. Позитивні тенденції відзначаються і у зміні рівня рентабельності, який збільшився на 3,4 % за досліджуваний період.

Таблиця 2

Економічна ефективність виробництва зерна у ТОВ СОП «Михайлівське»

Показники	Роки			Відхилення	
	2006	2007	2008	+/-	%
Урожайність, ц з 1 га	28,9	27,6	36,6	7,7	126,6
Собівартість 1 ц., грн. виробленої продукції	21,2	25,6	23,6	2,4	111,3
реалізованої продукції	44,4	62,2	57,4	13	129,3
Ціна реалізації 1 ц. продукції, грн.	52,4	71,0	69,6	17,2	132,8
Маса прибутку, грн. на реалізований центнер продукції	8,1	8,8	12,4	3,6	153,1
на гектар посіву	116,4	106,7	186,9	70,5	160,6
Рівень товарності,%	50,0	44,0	41,3	-8,7	82,6
Розмір витрат на 1 грн. виручки, грн.	0,84	0,87	0,82	-0,02	97,6
Рівень рентабельності,%	18,2	14,1	21,6	3,4	118,7

Загалом сукупність показників економічної ефективності виробництва зерна у ТОВ СОП «Михайлівське» дає усі підстави вважати дану галузь перспективною для розвитку і прогнозувати у майбутньому значне підвищення її прибутковості за рахунок інтенсивного використання ресурсів та новітніх технологій.

Про високий рівень економічної ефективності зерновиробництва свідчить і порівняння показників урожайності за останні 3 роки по господарству і в середньому по Україні.

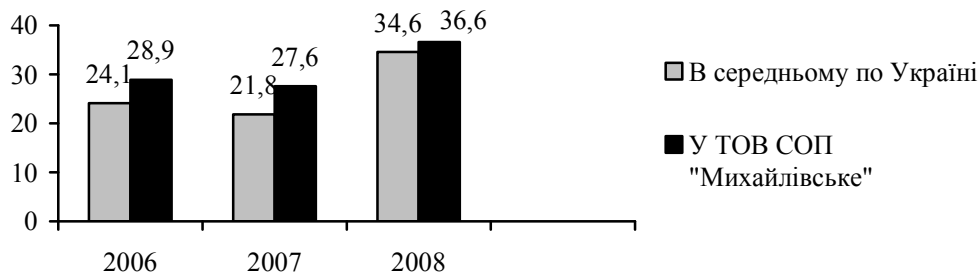

Рис. 1. Порівняння урожайності зернових в середньому по Україні та у ТОВ СОП «Михайлівське»

Таким чином, зерновиробництво у ТОВ СОП «Михайлівське» відзначається високим рівнем урожайності, який перевищує середній показник по Україні у 2008 році на 2 ц/га.

Такі дані показують, що рівень розвитку зернового господарства в Україні знаходиться на досить високому рівні і потребує розвитку та державної підтримки. Саме тому у державі запроваджується комплекс програм підтримки зерновиробництва.

Наказом Міністерства аграрної політики України та Української академії аграрних наук від 23 жовтня 2007 р. N 757/101 було затверджено програму "Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року", яка спрямована на підтримання та розвиток зерновиробництва в державі в цілому та у кожному окремому регіоні.

Такі розробки та сукупність заходів по сприянню розвитку зернового виробництва в майбутньому повинні сприяти підвищенню ефективності галузі, забезпечувати зростання урожайності та прибутковості, що дозволить забезпечити не лише продовольчу безпеку України, але й вивести нашу державу на міжнародну арену як світового експортера зерна.

Висновки. Досліджені матеріали свідчать про реальні перспективи розвитку зернової галузі в Україні та досліджуваному господарстві. Аналіз економічної ефективності зерновиробництва у ТОВ СОП «Михайлівське» свідчать, що дана галузь у господарстві займає важливе місце та є однією з найбільш прибуткових. В перспективі підвищення рентабельності галузі можливе за рахунок раціонального використання усіх наявних ресурсів та підвищення урожайності за рахунок використання новітніх досягнень селективної науки та техніки.

Література

1. Сайт державного комітету статистики - www.ukrstat.gov.ua
2. Генова С. С., Проблеми та можливі варіанти розвитку зернового сектору України// Таврійський державний агротехнологічний університет. — № 5. — 2008. — С. 1
3. Закон України "Про зерно та ринок зерна в Україні" зі змінами та доповненнями від 05.02.2009 //zakon.rada.gov.ua
4. Михайлов Ю. Зерно України: гадання на кавовій гуці // Пропозиція. — № 6. — 2007. — С. 37.
5. Чмирь С.М. Деякі теоретичні аспекти розвитку зернового сектору сільського господарства / Вісник

ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЛЕРОБСТВА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

Скляр К.А.

Науковий керівник: Березюк С.В., к.е.н., доцент

Обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання земельних ресурсів в сільському господарстві на основі оптимального техніко-технологічного забезпечення виробничих процесів.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання надзвичайно важливого значення в аграрній сфері набуває стадійно-послідовна система організації виробництва, за якої окремі її складові кількісно і якісно спроможні змінюватися у часі відповідно до досягнень науково-технічного прогресу та організаційно-економічних заходів, що здійснюються суб'єктами господарської діяльності. Визначальним елементом такої системи виступають засоби праці, які складають матеріально-речову основу виробничого процесу та ефективного землеробства. Проте, в силу об'єктивних і суб'єктивних причин, в сучасних умовах вони використовуються не досить ефективно, що свідчить про актуальність тематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Питання збереження та відтворення земельних ресурсів, підвищення їх родючості, раціонального використання, досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: П.П. Борщевський, В.Г. В'юн, А.С. Даниленко, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, В.Л. Дмитренко, О.Л. Кашенко, В.В. Медведєв, В.Я. Месель-Веселяк, М.Ф., Саблук, В.П. Ситник, В.М. Трегобчук, М.М. Федоров, Т.С. Хачатуров, М.К. Шикіла, О.М. Царенко та інші. Однак, на наш погляд, проблема екологобезпечного та ефективного використання земельних угідь досліджена недостатньо.

Мета роботи. Теоретично обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності використання земельних ресурсів в сільському господарстві на основі оптимального техніко-технологічного забезпечення процесів виробництва.

Виклад основного матеріалу. До 90-х років минулого століття матеріально-технічне забезпечення вітчизняного аграрного виробництва постійно зростало і досягло такого рівня, що за умов збереження набутих тенденцій у найближчі роки можна було вже вести мову про практично повне переведення технологій у рослинництві та тваринництві на механізовану і промислову основу. Проте, з одержанням Україною державної незалежності, дана тенденція набула зворотного характеру і сьогодні у багатьох сільськогосподарських підприємствах рівень механізованих технологій знизився до показників кінця 50-х - початку 60-х років минулого століття.

У таких умовах українському селу потрібна не просто нова техніка, а така матеріально-технічна база, яка дозволить у декілька разів підвищити продуктивність праці. Її формування можливе лише на базі технічних засобів нового покоління, параметри яких були б орієнтовані на досягнення більш високих показників виробництва сільськогосподарської продукції при мінімальних витратах живої та уречевленої праці на її одиницю.

Розвиток передової аграрної науки за кордоном характеризується зосередженістю на розробці машинних технологій нового покоління, які дозволяють зберегти біологічну та екологічну рівновагу у природі. Біологізація і ресурсозбереження як свідомі, а не «вимушені» напрями виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції з мінімальним застосуванням антропогенних засобів інтенсивного впливу на агроекологічні системи, передбачають не спрощення технологій, а обґрунтоване використання і регулювання природних умов, раціональне застосування тієї чи іншої системи обробітку ґрунту, удобрення, захисту рослин та інших агротехнічних заходів, що забезпечують найменші витрати матеріально-технічних засобів і праці та екологічну безпеку. Такий стратегічний напрям ставить за мету не отримання максимально високих урожаїв, а створення усіх передумов для організації стабільного високорентабельного сільськогосподарського виробництва.

Інноваційна концепція розвитку агротехнологій та їх технічного забезпечення сьогодні активно опрацьовується і впроваджується у багатьох країнах світу, її парадигма - точна оптимізація термінів виконання всього комплексу операцій та агротехнічних вимог для одержання запрограмованого урожаю з заданими якісними параметрами. Тому техніка, що використовується у таких технологіях є більш наукомісткою, зокрема через оснащення системами автоматизації контролю і управління технологічними процесами.

«Система точного землеробства» - це економічно та екологічно доцільна форма землекористування, спрямована на виробництво продукції рослинництва і функціонування на основі використання методів організації інформаційних потоків [1]. Систему точного землеробства можна визначити, як менеджмент землі або ж управління її агробіологічним потенціалом. Неєфективне використання ресурсів призводить до надмірного зростання собівартості продукції, погіршення її якості, що в свою чергу знижує конкурентоспроможність підприємства.

Для досягнення успіху комплексне «точне землеробство» базується на трьох основних елементах: